

<https://digitalcommons.coastal.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=cj>

(дата звернення: 18.11.2022)

УДК 330.322

Краснова І.В.

*д.е.н., професор, професор кафедри
банківської справи та страхування*

КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Громницька І.Ю.

*здобувач ступеня PhD кафедри
банківської справи та страхування,*

КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ПОБУДОВА ПЛАНУ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Повномасштабне вторгнення росії в Україну впливає з політичних ігор минулого століття. Велика країна приходить до меншого, слабшого сусіда з наміром розширити власну територію, ресурси та нав'язати політичний лад. Протягом багатьох століть Україна була яблуком розбрату бо, це справді багата нагорода із значними мінеральними ресурсами, сильним сільськогосподарським сектором і, звичайно, людським капіталом.

Сьогодні агресор стикається з шаленим опором, поразками на полі бою, втратами захоплених територій, а відповідно і подальшою перемогою України. Складно говорити про відновлення, поки мирні жителі все ще піддаються обстрілам, поки бомбардують лікарні, а міста втрачають електроенергію та воду, але думати про відновлення означає уявляти собі майбутнє після конфлікту, і це є джерелом надії та потужної боротьби.

Повномасштабне вторгнення та війна відбуваються за підручником двадцятого століття, але ефективне відновлення — це навичка двадцять першого століття. Якщо руйнування значної частини інфраструктури України ввести в рамки «катастрофи», то, наприклад, досвід реагування на стихійні лиха та відновлення після катастрофи є корисним сьогодні. Війна, що націлена на фізичну, природну та людську інфраструктуру спричинила справжню

катастрофу. Це техногенна катастрофа, пов'язана з військовим конфліктом, а не природна, що пов'язана з погодою чи землетрусами, але деякі кроки по відновленню збігаються.

Сьогодні, ми можемо спостерігати, як українська влада ефективно та вдало дає «відповідь» катастрофі на де окупованих територіях (забезпечення чистою водою, достатньою електроенергією, медична допомога хворим і пораненим та продовольством і речами першої необхідності) - цей етап передбачає забезпечення безпеки людей зараз. На етапі відновлення вживаються дії для повернення до «нормального» життя, де люди можуть жити та працювати, а діти ходити до школи.

Є багато уроків винесених з катастроф по всьому світу, як спричинених людиною, так і природних. Стає менше стихійних лих, які впливають на всю економіку. Ці катастрофи доцільніше порівнювати з ситуацією в Україні, враховуючи, що масштаб російських атак на даний момент, здається, зосереджений на руйнуванні інфраструктури та депопуляції нації.

У разі загальноекономічної катастрофи далекоглядний план відновлення може запропонувати комплексний підхід. Наприклад, реакція Пуерто-Ріко на руйнування від урагану Марія в 2017 р., коли уряд Пуерто-Ріко представив затверджений Конгресом план економічного та аварійного відновлення, який був унікальним у літературі з аварійного відновлення за масштабом і обсягом тем, які він охоплював. Ураган Марія спустошив острів, тому потрібен був план відновлення для всього острова. Відновлення після війни та після стихійного лиха — це дві різні задачі, але принципи планування та стратегія продуманого відновлення інфраструктури однакові.

На Пуерто-Ріко припадає 1,5% суші України та близько 8% населення України, тому це значно більша проблема в зовсім іншому масштабі, але все ще є кроки, які потрібно вивчити у всьому спектрі фізичної, природної та людської інфраструктури. Спільним є те, що Пуерто-Ріко з часом також зіткнулося з депопуляцією, коли населення досягло максимуму в 3,8 млн за переписом 2000 р, впавши до трохи менше 3,3 млн в 2020 р. Підхід до відновлення вимагав акценту на відбудові сильної та конкурентоспроможної економіки, до якої – мігранти можуть захотіти повернутися.

План відновлення описував загальне бачення: «Побудувати нове Пуерто-Ріко для задоволення поточних і майбутніх потреб людей шляхом сталого економічного розвитку та соціальних перетворень; прозорі та інноваційні підходи до управління; стійка та найсучасніша інфраструктура; безпечне,

освічене, здорове та стає суспільство». Наступним кроком до досягнення цього бачення було розбиття його на конкретні цілі щодо суспільства, економіки, стійкості та інфраструктури. Пуерто-Ріко розробило короткострокові (від 1го до 2х рр) і довгострокові (від 3х до 11ти рр) цілі відновлення, які стосувалися проблем острова та були розроблені для підтримки відновлення. Ці цілі були реалізовані за допомогою кількох сотень конкретних дій, загальний обсяг інвестицій сягав близько 139 млрд дол США.

Період відновлення завжди є можливістю з широким розмаїттям підходів до покращення минулого. Оновлені будівельні норми та технології «зеленого» будівництва можуть заощадити енергію та зменшити використання води, а також можуть допомогти зробити Україну лідером у сфері «зеленої» енергетики. Пошук нових сфер інвестування, наприклад, платні дороги та мости з хорошим покриттям із залученням іноземних інвесторів. Відбудова шкіл. Університетів, гуртожитків за сучасними технологіями. Інвестування у лісовідновлення та природну інфраструктуру.

Масштабна фізична та природна шкода інфраструктурі, спричинена російськими атаками, вимагатиме значного планування та інвестицій — дуже ймовірно, у сотні мільярдів доларів. На цьому етапі війни, коли перемога агресора мало ймовірна, росія розпочала стратегію масового руйнування. Аналогія з Другою світовою війною далека від досконалості, оскільки Німеччина та Японія (країни-агресори) оговталися від великих руйнувань і розвинули міцну економіку. Європейський план відновлення, більш відомий як план Маршалла, був ключовим для Німеччини, а Японія отримала значну допомогу. Україні знадобляться величезні кошти для відновлення економіки та країни. На початковому етапі, ці кошти не будуть отримані з економіки, тому знадобиться іноземна допомога, і масштаби відновлення будуть величезними, перевищуючи те, що може фінансувати будь-яка країна. Країни, зацікавлені в тому, щоб Україна мала надійне майбутнє — і була оплотом проти росії — повинні будуть зробити свій внесок. Інші спонсори можуть уникати ризику. Тим не менш, ці інвестиції слугуватимуть стратегічній меті, надсилаючи супротивникам повідомлення про те, що західні країни-союзники будуть триматися разом, а іншим країнам — про те, що об'єднання з цими союзниками є перевагами.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Світового Банку – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

2. Ricardo Rossello Nevares, “Transformation and innovation in the wake of devastation”, COR-Presentation – 2017

УДК 336. 64

Круш В.В.,

старший викладач кафедри

корпоративних фінансів і контролінгу

КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДТРИМКИ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В умовах воєнного стану відновлення української економіки залежить від активізації роботи українського бізнесу. Суб'єкти середнього, малого та мікробізнесу є фундаментом будь-якої економіки, оскільки вони є мобільними щодо рестарту своєї діяльності, мають можливість швидше ніж великий бізнес адаптуватися під реалії сьогодення. Проте, під час війни вони стають найуразливішими, на відміну від великих мережевих компаній. За результатами дослідження Mastercard SME Index [1], з-поміж головних потреб підприємці зазначають брак нових замовлень і ринків збуту (56%), коштів на розвиток (33%) і необхідність допомоги з логістикою (23%). У найскладніших умовах ведення бізнесу для розширення ринків збуту 28% суб'єктів малого і середнього бізнесу (МСБ), що працюють, знаходять можливості реалізовувати свої товари та/або послуги за кордон: 16% розпочали здійснювати експортні операції продажу ще до війни, 12% – після її початку. За результатами опитування, 21% підприємств МСБ, що працюють, планують розширювати географію продажів у майбутньому. Найпріоритетнішими ринками, які український МСБ розглядає для розширення географії продажів, є: Польща (61%), Болгарія (13%), Велика Британія (13%), Італія (11%), Молдова (11%). Проте, варто зазначити, що основними бар'єрами, що заважають МСБ вийти на іноземні ринки, є брак фінансових ресурсів, профільних знань щодо проведення експортних операцій та виробничих потужностей. У рамках дослідження